

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Io. Baptistæ Portæ Neapolitani, Magiæ Natvralis Liber Decimvs Qvintvs,
Animalia manu capere & necare ostendit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

IO. BAPTISTÆ
PORTÆ NEAPOLITA-
NI, MAGIÆ NATVRALIS
LIBER DECIMVS
QVINTVS,

Animalia manu capere & necare ostendit.

PROOEMIUM.

E aucupio loquemur, cui maxima
mortalium pars, & præcipue ma-
gnatum hæret. Finis animalia ca-
pere, vi, & dolo. Sed dolo alliciun-
tur, morte mutantur. Sed qua ra-
tione id assequi possit, ex Philoso-
phia docetur, qua animalium naturas, & peculiares
mores ostendit. Facile enim cognitæ naturæ, eorum-
que moribus, conijciuntur & doli, quibus alluci, &
capi possint. Primò quo modo alliciantur docebimus;
esca, sono, lumine, suffitu, amore, & alijs doli, alle-
ctos, vel temulentos manu capimus, vel venenis occi-
dimus. Sed exempla proponamus.

Quibus esca varia queq, animalia alliciantur.

CAP. I.

*N*ULLA res magis animalia stimulat, quam esca
& luxuria, vel amor, ex his igitur exordium
duximus. Ad escam necessitate coguntur, nam nisi
occidi velint fame, escam venentur oportet, Sed vario-
rum

fum animalium variæ sunt escæ, peculiare aliquorum dicemus, vt tuo Marte reliquas conijcias. Hæc est

Esca pro Siluri captura.

Pulmone tauri asso alliciuntur siluri, appensus lineæ pulmo, vbi hamus, & in mari proiectus odore siluri sensum mouet, qui escam appetens, statim deuorat, & hamo transfixus, trahitur bobus ad littus; vt ex Eliano habemus.

Esca pro fargis.

Miro amore fargi capellas prosequuntur, vt dicemus, maximeq; eius odore gaudent. Piscator igitur farinam caprino iure madefactam in eam maris partem abijcit, vbi habitare solent fargi, quibus tanquam philtro quodam odoris allekti accedunt, ac hamo capiuntur; præterea si ad hamum muris piscis conditi escam accommodent, eam in mari demissam leuiter moueant, fargi escæ illecebra allekti, in hamum congregantur, ac cibi auiditate facile capiuntur.

Thymali esca

Ticinus Italiæ fluuius thymalum piscem procreat, non quidem hamatis escarum aliarum illecebris, sed solo culice, bestia homini infesta, quod hac sola delectetur, comprehenditur. Hæc est

Aulopij esca.

Aulopios coracini alliciunt, vbi esculentam talem illecebram animaduertent, maximo plausu accedunt. Et

Pelamidum esca

ex purpuræ pisce confecta est, hæc enim strictè religatur lineæ, huius illecebra delinitæ in hamos innatant, quum autem ex his aliqua liguritione apprimè stimulara, os in escam impegerit, tum reliquæ consequentes hamis configuntur, vt hami ob multitudinem vno, eodemq; tempore transfixorum piscium, vix trahantur. Habetur &

Anguilla esca.

Anguillæ in speluncis latent, fauces specus odoribus illinentes cetarijs, eas non secus, quam pisces complures

euocant, ex Aristotele: quamquam falso Plinius non allici, sed suorum cadaverum odore fugari dixerit, Oppianus intestinis allici festiuè dixit. Si scire cupis quæ sit

Mugilum esca,

Quia iulides omniū fere piscium esca sunt, siue aphixæ aut squillæ parux marine, ideo omnium escas subintrat. Vel hepatis thinni drachmas quatuor, squillarum marinarum octo, sesami quatuor, sabæ fresæ octo, lamiarum crudarum duas, trita hæc, sapa adstillata excipe, & pilulis efformatis, inescationis loco utere. Tandem hæc est

Omnium piscium esca.

Tarērinus ad omnes pisces id docet. Siluri virosi drachmas octo, papilionum fuluorum volatiliū, anilibet caprini, singulorum drachmas quatuor, opoponacis duas, sanguinis porcini quatuor, galbani tantundem, omnia terito, & vinum austerum affundito, pastillos formato, & in vmbra siccato.

Quomodo amoris illecebris animalia rapiantur.

C A P. II.

Dvo sunt brutorum animalium Tyranni, esca, & luxuries, siue amor, non odor, non sonus, non suffitus, non denique alia eorum animas stimulant, quam amor, vt non solum de homine, sed de feris dicere liceat. Quid non mortalia pectora cogis improbe amor? Si volumus

Sepias capere amoris illicio.

Ad sepias capiendas non nassæ, neq; retium insidiæ opus sunt, sed amorum illecebris eas hac ratione expiscamus, vt sepiam foeminam trahant, quam vt vel longissime mas viderit, statim cupide in eam fertur, & amicum flexibilibus nodis etiam atq; etiam diligenter circumplectitur, atq; interea in hac implicatione piscatorum insidijs subtrahuntur

Capitonis captura.

Acutæ faciei capito in sinu Achaico, vt tradit *Ælianus* (sed

(sed ego in mari Hadriatico vidi) amoris furore capitur. Fœminam piscator alligat, aut longa harundine, aut longo sparto, sed formosa sit oportet, id est, pinguis; nam macilentam spernit, sic in littore salientem trahit, alius retia subsequens affert, obseruans quando accurrendum sit, dum igitur agitur fœmina, mares in eam feruntur libidinis furore exagitati, ille retia deijcit, & capit.

Scari captura

Scarus piscium omnium ad Venerem inflammatissimus, causa capturæ est cupiditas inexplebilis in fœminam, ea non ignorantes rei piscatoriæ peritissimi hoc modo ei insidias ponunt, vt comprehensæ fœminæ summum os ad tenuem funiculum alligent, eamq; viam per mare trahant loco, in quem congregari solent, mares ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, & contingere gaudent, osculum, vellicationem, aut aliud quodpiam furtum amatorium aucupantes, quum proximè ad nassam accesserunt, piscator fœminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur. Oppianus.

Elephantorum captura

Elephantis paratur fouea, ad eos alliciendos quatuor fœminæ concluduntur, vnde mares cõcurrentes, foueam intrant, insidiantes, pontem detrahentes, elephantos conclusos capiunt, ex Æliano.

Luscinia captura

Luscinia fœminâ in cauea cõclusa, aucupes voce simulata illudunt, voce mas accersitur, ea conspecta circumuolat, & insidijs retium cadit.

Amatis rebus etiam animalia conuocantur.

C A P. III.

SUNT & animalia, quæ sympathia quadam ab aliquarum rerum amore, aut animalium detrahuntur, quod aucupes animaduertentes ijs, pro illorum cibis vtuntur, vt dum ab amatis trahuntur, in manus venatorum incidant. Vnde si quis scire cupit,

Sargi quomodo capiantur.

Infans quidem captura est. Sargi capras perditæ amant, immo tanta infania feruntur, vt quum caprarum proximè littus pascentium vnius, aut alterius vmbra in littore apparuerit, protinus gaudio exilientes, summo studio adnatent, ac saltu, non admodum ad saltandum idonei, capras contingere affectent, itaque voluptate gestientes, ad eas accedere student. Ex ijs igitur capiuntur, quæ tantopere desiderant. Vnde piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, insidias parat, Sole à tergo relicto, atq; farinam caprino iure madafactam, in eam maris partem spargit, vbi conuersare solent sargi, quibus tanquam philtro allecti accedunt, pellis assimilata capræ conspectu permulcentur, farina vescuntur. Vnde piscator multos capit, ex *Æliano*. *Oppianus* ita elegantissimè describit:

Inuadit sargos caprarum mira cupido.

Et paulò post:

*Astolida prado tectus sub tegmine capra,
Temporibus summis duo cornua longa coaptae,
Viscere caprino, simul & nidore farinam
Commistam tumidas ponti demittit in undas:
Gratus odor, pastor gratus, simulata capella
Istos decipiunt, &c.*

Perdices vt capiantur.

Perdices vehementer ceruos amant, & eorum pelle decipiuntur, hoc modo. Si quis pelle cerui indutus, cornua capiti imponat, & furtim accedat, illæ verum ceruum esse ratae, suscipiunt, coluntque eum, & accedente gaudent adeò, vt discedere ab eo nolint, ac si familiarrem aliquem, & coetaneum adolescentem à longa peregrinatione reuersum viderent: hac beneuolentia nihilquam laqueos ac retia lucrantur.

Otidum aucupium.

Otides ex auibus equorum studiosissimae censentur, argumentum quod cætera animalia aspernantur, equum verò vbi aspexerint, magno statim gaudio ad ipsum aduolantes appropinquare pergunt. Si quis equinam pel-

lem

lem induerit, quotquot volet, venabitur: nam equorum studio captæ eò accedunt. Eadem ferè est

Polyporum captura.

Delectantur polypi olea arbore, cuius truncum brachijs amplexi sæpe comperiuntur. Deprehensi sunt etiam aliquando ficum arbore ad mafe natam complexi, & ficos edentes, vt scribit Clearchus. Ob id piscatores oleæ ramum in mari demittunt, quo loco versantur polypi, breui môra & citra laborem polypos ramum amplexos trahet, quotquot voluerit. Oppianus ita festiuiter canit

Palladijs gaudet ramis felicia oliuæ

Polypus, & glaucis folijs (mirabile dictu)

Corripitur. Deinde:

Talis amor frondis, vel tam furiosa cupido

Hunc capit, & tali piscator fraude peritus

In medium iactat plumbum, quod fronde remincit

Palladia, at piscis ramos non temnit oliui,

Sed sociam prendit frondem, nec deserit unquam.

In nauem tractus rami non vincla relaxat:

Non odit viridem iam iam moriturus oliuam.

Quibus sonis animalia alliciuntur. CAP. IV.

Nec solum amore, sed etiam sonitu, & musica alliciuntur, & vnumquodque animal suo gaudet peculiari sono. Et primò

Delphinus cithara allicitur.

Cuius symphonia maxime mulcet, sic etiam & hydraulici sono. Hinc ab Herodoto primum, & ab alijs deinde celebratur historia, Arionem delphino insidentem ad Tenaron euectum fuisse: nam quum à Corinthijs in mare deturbaretur, impetrauit, vt sumpta cithara, & carmine decantato in mare deijceretur, sed à delphino exceptum fuisse in Tenaron transfectum, vt ex Oppiano habetur.

Lupus tibia mulcet.

Pythiocharis tibicen quum ad tibiam magna contentione incitatos numeros caneret, luporum impetum repressisse refert *Ælianus*,

Equi musica tibia capiuntur.

Libycæ equæ tibiæ cantu eousque capiuntur, vt huius blandimentis ad homines mansuescant, & vlulare desinant. Pastores pastoritiam fistulam ex Rhododaphne excauant, cuius sonoro inflatu adeo equos demulcent, vt eos sequantur, & quum ille insistat, à progrediendo se sustinent, vt lachrymas tenere non possint. Euripides dicit pastores fistula ad Venerem equas incitare, & equos ad ineundas foeminas incendere.

Cerui, & apri tibia capiuntur.

Tyrrenorum sermone peruagatum est, apros & ceruos apud eos multo maxime musicæ adiumento capi quod quidem ipsum ita euenit. Circumiectis retibus, & ceteris instrumentis accommodatis, ad faciendas bestijs insidias collocatis, homo ad tibiã canendi peritus, cantus contentionem remittit, & relaxat, sensimque progrediens in montiũ vertices & conualles, & omnia lustra ferarum, &c. deinde quum maxima voluptate aures tenentur, tum nullo negotio comprehenduntur, nam cantus suauitate permulsi, in domesticarũ sedium obliuionem veniunt, sic igitur tanquam suadæ illecebra, & cantu præstrietæ, in laqueos sese inferunt, & illaqueatæ comprehenduntur. Ex Æliano.

Pastinaca saltatione, & musica illaqueatur.

Quum pastinacam subnatantem piscator fuerit intutus, ridiculum quiddam in piscatoria cymba saltat, & ad tibiã canere incipit, ea ex re pastinaca magnam lætitiã capit, & hac permulsiõne illecta, ad summam aquam effertur, alter quispiam piscatorio captu imprudentem subducit.

Paguri musica in terram ducuntur.

Paguros musicæ illecebræ machinatione piscatores capiunt, quorum alij se occultant, alij modulari incipiunt instrumento, quod cum audierint Paguri, statim tanquam amatorio quodam ad exeundum è latebra non modo induentur, verum etiam voluptate allecti, extra mare egrediuntur, hi quidem retro ad tibiã canentes ccedunt, illi insequentes in arido comprehenduntur.

Laminæ

Lumine pisces noctu allici. CAP. V.

INTER varias animalium decipiēdi artes, lumen est: In noctu enim quum pisces aliqui quiescunt, lumen supra cymbas piscatores ferentes, pisces ad se allectos, aut tridente feriunt, aut capiunt viuos, quod non fuit ignotum Oppiano:

*Quum Phoebus caelo meta distabit utraque
Vel caput occiduis pronus quum mergit in undis,
Tum domit art. p. sces, vel primo tempore noctis
Accensa impellunt theda per marmora cymbam:
Occulto perimunt fato sub nocte quietos
Pisces, qui flamma lati, vel lumine claro.
Dum circa cymbam collecta examina lumen
Exitiale vident, pereunt mucrone tridentis.*

Diu multorum torfit angor animos, quomodo ignis, vel lumen sub aqua ferri possit, ut pisces eo longinque conspecto, illi occurrerent. Nos id hoc modo praestitimus. Pilam aream, vel plumbeam confecimus, trium, vel quatuor pedum diametri, infra acuta erat, vel pyramidalis, ut aptius in imo demergi posset, ferreis circulis obuallatam, ut pondere depressa sub aquis trahi posset. Supra canalem apposuimus longitudine quindecim, aut viginti pedum, latitudine vnius. Pilae venter multis fenestris aperiatur, quinis, aut senis, quibus vitrea specula perpolita accommodentur, & commissurae picato glutine farciantur, ne aquae pateat aditus. Quæsito loco pondere depressa pila demergatur, sed canalis os supra aquam saltem binis pedibus supereminet. Lucernam mox accensam, per canalem funiculo in pilae ventrem demittamus, eo modo & arte elaboratam, ut quocumque motu moueatur, semper ad perpendiculum erectum lumen restet. Lumen per fenestras, & specula intra aquas transibit, & reuerberatione facta sub aquis magnum lumen satis longe conspicabitur, ad cuius splendorem maxima piscium caterua occurrit; tum retibus circumuenire poteris.

Speculis etiam animalia conueniri. CAP. VI.

ET si foemine defuerint, poterunt specula propria imaginem reflectere, vnde animalia delusa eorum forma, alliciuntur, poterunt & liquores speculorum vicem subire. Vt

Sepia specula capitur.

Specula nimirum in lignum incisa, ex chorda appensa, in aquam piscatores demittunt, & sensim fluitantia trahunt, sepia ad sui simulachrum sese iaculatur, ac suis flagellis lignum complicans, dum sese apparentem in speculo amatorie inuetur, interea reticulo circumuenta subducitur.

Monedula speculo capiatur.

Monedula se ipsas amant, auceps eas venaturus, talia machinatur, nam in quem locum congregantur asperit, ibi pelues, olei plenas disponunt, curiosa auicula, eo profecta, in vasis labro confidet, & simul sese inclinans, suam ipsius umbram despicit, & quod existimat aliam se monedulam videre, ad eam ipsam festinat descendere, eoque ut est delapsa, olei crassitudine circumfusa, sine laqueis, sine retibus constricta tenetur. Vt

Coturnices speculo capiuntur.

Clearchus scribit perdices, passeres, & coturnices non modo quum vident foeminas semē emittere, sed etiam quum earum vocem audiunt: causam esse animo impressionem, quod ipsum coitus tempore cognosces, si contra eas speculum posueris, & ante hoc ipsum tendicularum insidias, nam ad imaginem suam, quæ inaniter in speculo representatur, accurrentes excipiuntur, ex Athenæo, & Eustathio.

Quomodo odoribus animalia congregantur.

CAP. VII.

VARIJ sunt odores, vel alia occultæ proprietates, quæ animalia congregant in vnum, ex peculiari rerum, vel animalium natura; dicemus odora menta, & alimenta quædam ab eis valde experita. Veluti

Monoceros odore allicitur.

Monoceros adeo virgines puellas venerari scribit Theophrastus.

tas, vt ipsis mansuescat, & aliquando iuxta eas in somnum delapsus capiatur, ligeturq; : iuuenem aliquem robustum venatores puellæ instar vestiunt, & aromatis aspersum statuunt è regione loci, in quo monoceros fuerit, vt odoris suauitas auræ flatu ad beluam derivari possit, ipsi interea occultantur, fera odore illecta ad iuuenem accedit, ille manicis amplis, & odoratis feram obuelat, venatores accurrunt, & cornu refecant.

Ad congregandum mustelas.

Fel stellionum in aqua tritum mustelas congregare dicit Plinius. Imo chamæleontis felle in aquam coniecto mustelas contrahi scribunt Magi Pliniani.

Ad congregandum mures.

Si amuram spissam patinæ infuderis, & in domo recto posueris, adhærebunt, ex Palladio. Si amurcam, inquit Anatolius, in æneam peluim infuderis, eamque in media domus parte reliqueris, noctu mures congregaueris omnes.

Vt conueniant pulices.

Ericij falsi, & in aqua feruente innatans collecta pinguedo, si illinatur baculo, & is in domo, vel sub lecto ponatur, conueniunt ad eum omnes pulices, ex Rhasi.

Ranas congregare.

Fel capræ in terra, in vase aliquo repositum, ad se dicitur ranas congregare, si gratum aliquod in eo reperiant.

Quomodo animalia ebria manibus capi possint.

C A P. VIII.

DIXIMVS illicia, nunc inebriationes, quamplurima enim sunt simplia, quæ inebriant, vt manu capi possint consopita, & quia ex animalium varietate varia sunt, quæ hunc effectum præstent, ideo seriatim singula trademus. Et primò

Canes quomodo inebrientur.

Athenæus coruos, & canes inebriari œnutta herba dicit. Sed Theophrastus, à quo excepit, radix œnothera data ex vino, mitiores, hilarioresq; mores reddit, vnde

cenutta vocabulum corruptū est, est autem Theophrasti cenothera, vt diximus, rhododaphne. Sic quoque

Asini inebriantur,

& consopiti nō solum capiantur, sed si excoriantur, vix sentiant, nedum expergiscantur, quod eueniet cicuta; nam eam depasti tam graui somno premuntur, vt stupidi, sensuq; priuati videantur. Sic etiam

Equi stupidi redduntur.

Hyoscyami semine, si illud in hordeo eis præbueris, & a deo veterno obducūtur, vt semimortui iaceant per dimidium diem; sycophanta quidam quum nummi deficerent eum in itinere, quibusdam ambulonibus eiusmodi semen obiecit, qui quum fere extincti obdormiscerent, & omnes graui dolore afficerentur, accepta stipe, remediū finxit: nares aceto perungendo viuos reddidit, & sic coeptum iter prosequuti sunt. Eodem modo

Pardi inebriantur.

Docet Oppianus modum, & quomodo ebrii capiuntur. In Libya, vbi primum fontē animaduenterunt, & vnde pardales prima luce bibere solent, eo venatores noctu permultas amphoras succo vini plenas offerunt, & inde non procul stragulis tecti sedent: cæ autem ardentertiontes ad fontem accedunt, & simul vt vino, cuius potione studiosæ sunt, sitim explerunt, primo saltatione ludunt, deinde obdormientes humi sternuntur: itaque grauiter dormientes, nullo negotio comprehenduntur. Si scire aues quomodo

Simia ebria capiantur,

Athenæus refert, vinum etiam bibere, & inebriatas aliquando capi. Simias & quadrupes quibus digiti sunt, negant crescere, assuetas meri potu. Plinius. Nec aliter

Sues insaniunt

Hyoscyamo deuorato. Inquit Ælianus, huius herba pastu resoluuntur & conueliuntur apri, natura vini, ideo mentem, caputq; infestans. Fiunt etiam

Elephantes ebrii,

Athenæus refert ex Aristotelis libro de ebrietate, elephantes inebriari vino. Et Ælianus elephanto, qui ad bellum

bellum certat, vinum præbent ex vitibus, & factitium ex oryza, vt audaciores efficiantur. Nunc docebimus quomodo consopitæ aues manibus capiuntur. Vnde si scire aues

Aues vt manibus capiuntur.

Allium nasci in aruis tradit Plinius, alium hoc vocant, quod aduersus improbitatem alitum depascentium semina coctum, ne renasci possit, abijcitur, statimq; quæ deuorauere aues stupentes manibus capiuntur, etsi paulum commorauere consopitæ. Si vis autem

Perdices ebrias venari.

Boetius ita docet. Perdices facile venaberis, si farinam vino madefactam obieceris, omnis enim auicula facile corripitur. Si vinum aqua dilutum, vinosius tamen in vasculis apposueris, vbi enim vel parū inde ebiberint, soporantur, & obstupescunt. Docet idem

Anates quomodo manu capiuntur.

Si quis locum obseruet, ex quo anates potum sumant, & euerfa aqua vinum nigrum immittunt, vbi id hauserint, cadent, vt prehendi facile possint. Idem & vini fex præstat. Capiuntur

Anates, & alia aues ebria

quibusdam escis, quales sunt lappæ semina in locum sparsa, vbi aues frequentant, quibus ingestis ita afficiuntur vertigine, vt manibus capi possint. Alia esca. Tormentilla in vino bono coquatur, tum in eodem coctâ frumenti, aut hordei semina proijcito in spatium auibus capiendis destinatum, sic enim tormentille frustula cum seminibus deuorabunt, & inebriatæ quum volare nequeant, manibus capiuntur. Hoc autem commodius fiet, quum cælum præfrigidum & nix profunda fuerit. Vel per locum auibus frequentari solitum, hordei grana disperge, deinde ex farina hordeacea felle bubulo & seminibus hyoscyami medicamentum instat pultis parato, quod in tabella eis expone, eo gustato aues adeo grauantur, vt volare nequeant, & manibus capiuntur. Vel hordeum, fungos, quos à muscis denominant, cum seminibus hyoscyami misce, &

pultriculam inde factam tabella expone, vt supra. Vt
possis

Cornices manu capere,

Inter carnem nucem vomicam tritam immisce. Possu-
mus idemdem pisces inebriare. Oppianus docet ali-
qua. Vnde si volumus

Pisces inebriare,

Cyclamino eueniet. Diximus enim cyclamino ebie-
tatem augeri hominibus. Inquit enim:

*Atque duos miscent panes radice subacta,
Quam cyclaminon dicunt, candore perunctam
Et pinguem: pisces vastum labuntur in aquor,
Retia profiliunt, curuos male olentia circum
Pharmaca collinsunt scopulos, temerantq; latebras,
Et maculant fluctus, & post ad littora cursum
Cum cymba reuocant, latebras dispersa per omni
Pharmaca mortiferas diffundunt longius aura,
Et caput atq; oculi caligant, membra venenis
Nutant, hi scopulis duris, latebrisq; pauentes
Profiliunt, infecta magis sunt aquora lata,
Pharmakon aquoreas late penetravit in undas,
Hi veluti vino pressi vincuntur odore, &c.*

Peculiaris animalium venena declarare.

C A P. IX.

NE putes velim venenū vnum animalia cuncta in-
terficere posse, sed vnumquodq; suum venenum
habet, imo quod vni venenum, alteri salutare, quod
nec qualitatis ratione euenit, sed peculiaris naturæ. Vt
si numerare velimus

Venena, quibus canes occiduntur,

Dioscorides chamæleontem album cum polenta sub-
actum canes, sues, & mures occidere dicit, aqua, vel oleo
madefactum. Theophrastus canes & sues cum hordea-
cea farina subactum aqua & oleo, sed cum brassica sues,
Nux vomica, quam ab effectu caninam dicunt, si li-
ma teratur, eius tenuis elimata scobs carne, butyro,
vel pingui aliquo cani glutienda datur, trium horarum
spatio

spatio eos necat, obstupet illico, cadit, & sine voce moritur, sed recens sit oportet, vt solum videatur hanc nucem ad canum mortem à Natura productam. Abstinent fraxini fructu, quod dolorem vertebræ coxarum incurrât, licet sues eo saginentur. Sic apocynum. Chrysippus docet canes occidi, si in aqua eis detur asparagus decoctus. Canina brassica, siue siluestris, si detur ex carne, sic plumbi fumus. Imo ex Aristotele in mirabilibus circa Scytharum, & Medorum regionem hordeum esse, quo homines vescantur, sed sues & canes excrementa hominum, qui panem ex hordeo illo comederint, auersantur, tanquam mortis periculum, omitto aconitum cynoctonon dictum à Dioscoride. Dicemus & idem.

De lupario veneno.

Aconitum lupos, & plerasq; alias feras occidit, lycoctonon, siue luparia nomen ab effectu. Agyræ ita præparant venenum. Lupariæ uncias duas, foliorû taxi vnam, corticis fagi, vitri, calcis viuæ, arsenici citrini singulorû sesquiunciam, amygdalarû dulcium tres, mellis quantum sufficit. Fiant globuli magnitudine auellanæ, lardo inungendi. Alii lupariam, arsenicum citrinum, & taxi folia æqualiter miscent, Sunt & aliæ lupicidæ herbæ, quas omittimus, ne longiores simus. Proxime Nilum, narrat Ælianus, herba, quæ lycoctonos appellatur, nascitur, lupus eam calcans, conuulsionibus moritur. Propterea Ægyptij in terras suas eiusmodi herbam importari prohibent, quod hoc animal veretur. Sunt &

Muricidæ herba

Aconitum, quod myoctonon appellarunt, procul & à longinquo mures necat, ex Dioscoride, & Nicandro, staphisagria easdem fere vires obtinet, cuius è radice, aut semine pollinem cum farina in butyro frixum mures edendo occidit. Asphodeli radice fugantur, cauerna præclusa moriuntur. Agrestis cucumeris, & colocyntidis suffusio mures necat, tithymalum in tenues partes incisum, mistumque cum polline, & œnomelite, si gustauerint mures, occæbuntur. Sic chamæleon

miacanthus, realgar, scilicet ex sulphure, calce viuis, & auripigmento. At inter

Pantherarum venena

connumeratur aconitum pardalianches, cuius radice trita, & in carnibus obiecta, extinguuntur. Asperguntur carnes aconito, necantq; gustu earum pantheras. Occupat illico fauces angor, ob id pardalianches dictum. Necantur ex apocyno, quam etiam in suis nomenclaturis pardalianchem dicunt. Vocant

Leonum venenum

Leontophonon, animalculum quoddam, non alibi nascens, quam vbi leo. Captum exurit, ac illius cineris aspergine carnes pollutæ, iactæq; per compita concurrentium semitarum, leones necant. Et pardalianches aconitum, leones vt pantheras occidit. Est

Bouum venenum,

Chamæleontis nigri succus iuuenas necat, angine modo, quare à quibusdam ylophonon vocatur, boues elleborum nigrum cauent, quum candido vescantur.

Capricida

herba est, ab exitio iumentorum quidem, sed præcipue caprarum appellatur ægolethros, huius flores concipiunt noxium virus aquoso vere marcescentes, ita fit, vt non omnibus annis sentiat hoc malum. Est &

Cerui venenum.

Pisces quidem venenati in Armenia reperiuntur, horum farina ficus conspersas in ea loca, quæ maxime abundant feris, disseminant, bestię primum vt eas attingerunt, statim moriuntur, atque ea fraude cerui, & apti necantur, ex Æliano

Equi venena

sunt aconitum, veratrum, & sandaracha. At

Mustelarum venenum

Sal ammoniacum, frumentumq; humore aliquo dilutum; circa loca, quæ frequentant mustelæ, miscellam ipsam aspergito, aut enim vbi massam vorarint, interibunt, aut illinc aufugient.

Ouium

Ouium venenum

Oues necat nerion, ex Dioscoride. Pecus & capræ si aquam biberint, in qua folia rhododendri maduerint, mori dicuntur, ex Plinio. Ononymus, & coniza oues & capras perdit, fabina item.

Columba venenum

Serapio scribit columbas perimi deuoratis frugibus, aut fabis madefactis aqua, in qua elleborus albus fuerit maceratus.

Gallina venenum

Gallinæ sparthi semine depasto moriuntur.

Vespertilionis venenum

Hederæ suffitu moriuntur, ex Zoroaste in Geoponicis.

Vultures

Animalia quædam ab his, quæ nobis suauissime olent, perimuntur, vultures ab vnguentis, & canthari rosis. Idem euenit si quis velinunxerit, vel cibum vnguento illitum eis obtulerit, ex Aristotele mirabilium libro.

Scorpionum

Theliphonum dictum aconitum à scorpionum morte. Torpescunt scorpiones eius tactu, stupentq; pallêtes, & vinci se confitentur. Symphyto interimitur aquila, ibis felle hyenæ, sturnus allij semine, charadrius sulphure, herinacius potamogitone. Circus, larus, turtur, merula, vultur & scopes puñici mali grano pereunt, atricapilla flore amerinæ, cotuus eruce semine, scarabeus vngueto, vpupa adipe feræ capræ, cornix carnis reliquijs à lupo comefis, alauda sinapis semine, grus vitis lachryma.

De piscium venenis. CAP. X.

SOLENT & infici aquæ fluminum, & maris quibusdam herbis, alijsve simplicibus, quibus natantes pisces inebriantur, & moriuntur, sed quia peculiare sunt quorumcunq; piscium, peculiare trademus & vniuersales, vt ijs edoctus piscator, reliqua ex se imaginetur. Hæc igitur herba

Pisces necantur.

Plinius piscatores Campaniæ radicem eam aristolochiæ

quę rotunda est, venenum terre vocant, coramq; nobis
contusam, immista calce in mari sparsere, aduolant pi-
scēs cupidine mira, statimq; exanimati fluitāt. Diosco-
rides tithymalorum platiphyllum tusum, ac aque spar-
sum pisces necare dixit. Nos nunc eius radicibus contu-
sis, ac imo fluminis pondere depressis, aquas inficimus,
vnde pisces protinus necantur. Sed hoc modo citius ene-
cabitur in mari. Gallarum orientalium quarta vncia
pars, casei vncia, farina fabaceę vncię tres, misceantur
hęc omnia aqua vitę, ex ea mistura fiant globuli, vt ei-
ceres. Mane antequam aurora illucescat, in mari proj-
ciantur, mox tribus horis elapsis redi ad locum, nam o-
mnes qui escam acceperint, aut mortuos, aut ebrios re-
peries, vel in sublimi, vel in imo maris resplēdere, quę
hamato conto accipies. Aqua vitę additur, quia celeri-
ter ad caput fertur, gallę orientales veneficum, eos stu-
pidos reddens fabacea farina illex, esca suo sapore inui-
tat, caseus odore longē congregat.

De alijs venationum experimentis. CAP. XI.

NVNC aliqua addemus, quę superesse videbantur
experimenta, vt pro necessitatibus & ex voto vti
possis. Primo

vt canis color mutetur.

Quum plerunque canes albi venationi minus idonei,
quia longius videntur, modus adinuentus est, quo eius
color mutari possit. Id eueniet si viuam calcem cum li-
thargyro bullicemus, & canem depinxerimus, nam ni-
ger euadet. Alios modos docuimus, quum modum
tingendi capillos descripsimus. Si vis

vt canis a te non aufugiat.

Democritus canem a te non aufugere dicit, si butyro
a capite vsq; ad caudam illines, lincendumq; butyrum
dabis. Sequeretur etiam te canis, si alterius canis secun-
dam panniculo alligatam ipsi olfaciendam obtuleris.
Etiam si optas

Canis non latret.

Mambranam ex secundis canis habentem, vel leporis
pilos.

pilos, vel fimum tenentem, aut qui peristereon herban habent. Lapis in Nilo niger fabæ similis reperitur, quo viso canes non latrant, linguam canis in calceo subditam pollici portabis, vel si cor canis siccum tecum portabis, ex Sexto, leporis pilos, vel fimum, ex Plinio. Vel mustelæ iuuenis caudam abscissam in pede portabis, vel ranam ei in offam dabis, hæc omnia ad euadendos canum latratus. Nigidius canes tota die fugere conspectum eius dicit, qui e sue ricinum euellit, & aliquantum gestauerit. Oppianus:

*Quod si pauxillum rescissum peltis hyæna
Gestes extemplo catulosq;, canesq; feroces
Terrorè attonites acerbis, nec tibi posthac
Incidenti adlatrabunt, licet ante latrarint.*

Vt canis currere non possit,

Alas si oleo illeueris, nam in cursu impediatur, hoc modo eueniet

vt accipiter sit animosus.

Auem aduersus prædam animabis, vt aues magnas aggre diatur, escam, qua tempore venationis vtitur, vino madefacito, aut si astur sit, aceti parum dato, quando vis volet, da tres offas carnis vino madefactas, aut pullæ columbæ vinum ex rostro infunde, deinde volare facias. Sic

Perdices pugnatiores efficies,

Si adianti ramulos eis in cibum dabis, ex Plinio, &

Gallinacei pugnatiores fiunt,

Allium in cibus dando mox pugnaturis, ex quo facetissime in veteri comædia *εγγοδιοπείν*, id est, allio patius pro vehementi, ac nimis in pugnam procliui.

Ne auis in altum volet,

Erue pennas caudæ, quæ sursum dirigunt cursum, sic in gyrum infra volabit. Si vis

vt auis volare non possit,

Incide nervos superos, inferosque alæ, & sine noxa remanet, auis non volabit, & hoc modo in auarijs non aufugiunt.